

Landstingsfullmäktige
Landstinget i Värmland

Revisionsberättelse för verksamhetsåret 2007

Inledning

Landstingets revisorer har, i enlighet med kommunallagens krav, granskat landstingsstyrelsen, patientnämnden, hjälpmedelsnämnden och de tre fullmäktigeberedningarna. I föreliggande revisionsberättelse, som syftar till att ge fullmäktige underlag och vägledning i ansvarsprövningsprocessen, redovisar revisorerna sina synpunkter och bedömningar.

Revisorernas arbete

Granskningen har utförts utifrån de förutsättningar som anges i kommunallagen, kommunala redovisningslagen, reglementet och god revisionssed. Revisorernas granskningsarbete utgår från en av revisorerna genomförd risk- och väsentlighetsbedömning och granskningsplanen för 2007. Granskningen har genomförts i den omfattning som bedömts erforderlig för att ge rimlig grund för revisorernas bedömning i ansvarsprövningsfrågan.

Till revisionsberättelsen bifogas en sammanställning över de sakkunnigas revisionsrapporter, lekmannarevisorernas granskningsrapport avseende Värmlandstrafik AB samt revisionsberättelsen för Region Värmland. En redovisning av revisorernas förvaltning under 2007 bifogas landstingets årsredovisning.

Landstingsstyrelsen

Landstingets revisorer har följt arbetet i landstingsstyrelsen och i styrelsens utskott. Utifrån verksamhetsplan för 2007 har måluppfyllelse, styrning, ledning, uppföljning, intern kontroll och kvalitetsfrågorna utgjort grund i revisorernas granskningsarbete.

Ekonomisk utveckling

Bokslutet för verksamhetsåret visar på ett överskott som uppgår till 18 miljoner kronor, vilket är 12 miljoner kronor sämre än förutsättningarna i budgeten (30 miljoner kronor i överskott).

Årets resultat har påverkats av att skatteintäkterna var 56 miljoner kronor större än vad som budgeterats. Landstinget har dessutom erhållit statsbidrag utöver budget som uppgår till 27 miljoner kronor. Om skatteintäkter och statsbidrag endast uppgått till budgeterat belopp hade resultatet blivit ett betydande underskott.

Revisorerna konstaterar att den ekonomiska obalansen i verksamheten ger ett underskott på 111 miljoner kronor. Flera divisioner redovisar kostnader som väsentligen överstiger vad som budgeterats. Störst avvikelse mot budget uppvisar divisionerna opererande specialiteter (76 miljoner kronor), medicin (53 miljoner kronor) och allmänmedicin (33 miljoner kronor).

Landstingsstyrelsen förelade landstingsfullmäktige ett budgetförslag för 2007 som innebar genomgripande förändringar av organisation, budgetfördelning och kostnadsansvar. Med anledning av detta genomförde landstingets revisorer en granskning av divisionernas förändrade förutsättningar. I denna granskning konstaterades att budgetbeslutet innebar ett betydande kostnadsreduceringskrav eftersom verksamheterna inte kompensades fullt ut för det ökade kostnadsansvaret avseende regionsjukvård och läkemedel. Verksamheterna hade dessutom att åtgärda tidigare ekonomiska obalanser och effektuera ålagda sparbetning.

Revisorerna konstaterade i rapporten att det utökade åtagandet innebar att vissa av divisionerna omgående skulle tvingas vidta kraftfulla åtgärder för att klara sin verksamhet inom givna budgetramar. I svar på revisorernas rapport framhöll landstingsstyrelsen att man var övertygad om att verksamheterna skulle komma att klara sina åtaganden. Styrelsen skulle dock följa utvecklingen mycket noga och överväga behovet av nya beslut.

Revisorerna har under verksamhetsåret dokumenterat styrelsens beslut med anledning av presenterade prognoser. Revisorerna konstaterar att styrelsen inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att komma tillrätta med de ekonomiska obalanserna inom vissa verksamheter. Orsakerna till underskotten är i första hand att kostnaderna för regionsjukvård, läkemedel och valfrihetsvård vida överstiger vad som budgeterats inom berörda verksamheter.

Revisorerna har i tidigare revisionsberättelser pekat på att styrelsen måste ta tillvara erfarenheter från tidigare bokslut och följa upp kostnadsutvecklingen i prognoser och delårsbokslut. Landstingsstyrelsen bör inom den ekonomiska ramen tillskapa realistiska budgetförutsättningar och utifrån dessa tydliggöra uppdrag och villkor för verksamheterna. Om verksamhetens uppdrag och villkor och de ekonomiska förutsättningarna balanserar stärks budgeten som styrinstrument.

Kostnadsutveckling

Budgeten för år 2007 gav utrymme för en nettokostnadsökning om 1,7 % jämfört med föregående år. Den redovisade nettokostnadsökningen blev 3,7 %. I 2006 års redovisning finns dock vissa jämförelsestörande poster som om de exkluderas ger en nettokostnadsökning på 4,7 %. Det gäller engångskostnader för pensioner och periodisering av läkemedelskostnader.

Nettokostnaden för 2007 uppgick till 5 777 miljoner kronor medan budgeten uppgick till 5 666 miljoner kronor. Revisorerna vill peka på de konsekvenser detta får för verksamhetsåret 2008. Budgeten för 2008 ger utrymme för ökade nettokostnader med 4,5 % jämfört med budgeten 2007. Eftersom nettokostnaderna för 2007 blev större än budget blir emellertid den tillåtna nettokostnadsökningen endast 2,5 % 2008.

Av landstingets redovisning av verksamhetens kostnader (kontoklass 4-7) framkommer inte att någon minskning av kostnaderna har skett under senare delen av året, vilket tyder på att den negativa kostnadsutvecklingen inte bromsats upp.

Mål och måluppfyllelse

Revisorerna skall enligt bestämmelser i kommunallagen bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat. Förvaltningsberättelsen skall, enligt lagen om kommunal redovisning, innehålla en utvärdering huruvida målen för en god ekonomisk hushållning har uppnåtts.

Landstingsfullmäktige har beslutat om följande finansiella mål för 2007:

- att tillföra pensionsfonden ett belopp motsvarande årets ökning av avsättningen för pensioner liksom att tillföra pensionsfondens avkastning till fonden,
- att ha ett överskott som uppgår till 2 % av skatter och generella statsbidrag,

Fullmäktige fastställde en budget som innebar att verksamheten skulle ge ett överskott på 30 miljoner kronor

Med utgångspunkt från att landstingets resultat uppgår till 18 miljoner kronor, konstateras att överskottsmålet inte kunnat nås. Fullmäktiges mål för avsättning till pensionsfonden har däremot uppfyllts.

Revisorerna vill understryka betydelsen av att landstinget tillförsäkrar sig en långsiktigt hållbar ekonomi för att klara framtida investeringar, pensionsåtgången m.m. Det är därför viktigt att de av fullmäktige fastställda målen också omfattar adekvata överskottskrav.

Landstingsfullmäktige har i ”Verksamhetsinriktning för Landstinget i Värmland” fastlagt de övergripande verksamhetsmål som gäller för de fem perspektiven; ekonomi, medborgare, processer, utveckling och förnyelse samt medarbetare. Styrelsen har, utifrån det balanserade styrkortet, i årsredovisningen redovisat sin utvärdering av hur verksamhetsmålen uppfyllts. Styrelsen har i sin analys pekat på bristande måluppfyllelse avseende bland annat ekonomiskt resultat, tillgänglighet och vårdgaranti samt sjukfrånvaro. Revisorerna gör samma bedömning som styrelsen att verksamhetsmålen inte i alla delar uppfyllts.

När det gäller den medicinska kvaliteten på utförd vård finns i uppföljningen ingen redovisning av landstingets position inom bland annat olika nationella kvalitetsregister. Landstingsfullmäktige kan således inte göra någon bedömning om den givna vården är av god medicinsk kvalitet. Revisorerna anser att även denna aspekt bör ingå i den årliga uppföljningen.

Revisorerna menar att tillgängligheten ur ett medborgarperspektiv är en av landstingets viktigaste frågor vilket också framgår av fullmäktiges beslutade verksamhetsmål. En av de granskningar som revisorerna genomfört under 2007 rör tillgänglighet i vården utifrån vårdgarantins regler. Revisorerna noterar i sin rapport att flera verksamheter inte klarar att uppfylla vårdgarantin och att väntetiderna ökat inom vissa verksamheter. Landstingsstyrelsen följer regelbundet upp tillgängligheten men revisorerna konstaterar att styrelsen inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att uppfylla vårdgarantin. Då de ekonomiska målen är överordnade ska emellertid vidtagna åtgärder rymmas inom fastställd ekonomisk ram.

Revisorerna konstaterar sammanfattningsvis att landstingsstyrelsen under verksamhetsåret 2007 inte kommit tillrätta med de ekonomiska obalanserna och inte heller i alla delar uppfyllt de verksamhetsmål som fullmäktige fastställt. Revisorerna noterar dock att styrelsen under året beslutat ”att det i fortsättningen skall framgå av prognoserna vilka konkreta åtgärder som görs eller planeras”. Revisorerna menar att om styrelsen fullföljer denna intention föreligger bättre förutsättningar för att styra verksamheten mot fastställda mål.

Landstingets revisorer tillstyrker att landstingsstyrelsen och dess förtroendevalda beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2007.

Patientnämnden

Landstingets revisorer har följt patientnämndens arbete under 2007, bland annat genom att ta del av protokoll och årsberättelse.

Landstingets revisorer tillstyrker att patientnämnden och dess förtroendevalda beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2007.

Hjälpmedelsnämnden

Landstingets revisorer har granskat den med kommunerna gemensamma hjälpmedelsnämnden och dess arbetsutskott. Granskningen, som främst innehåller en avstämning av verksamheten utifrån avtal och reglemente, redovisas i revisionsrapport nr 9-07, som också har delgivits revisorerna i länets kommuner.

Landstingets revisorer tillstyrker att hjälpmedelsnämnden och dess förtroendevalda beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2007.

Hälso- och sjukvårdsberedningen

Landstingets revisorer har följt hälso- och sjukvårdsberedningens arbete under 2007, bland annat genom att ta del av protokoll och årsberättelse. Revisorerna har även haft en överläggning med beredningens presidium.

Revisorerna bedömer att beredningens arbete legat i linje med fullmäktiges arbetsordning.

Landstingets revisorer tillstyrker att hälso- och sjukvårdsberedningen och dess förtroendevalda beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2007.

Demokratiberedningen

Landstingets revisorer har följt demokratiberedningens arbete under 2007, bland annat genom att ta del av protokoll och årsberättelse.

Revisorerna bedömer att demokratiberedningens arbete legat i linje med fullmäktiges arbetsordning.

Landstingets revisorer tillstyrker att demokratiberedningen och dess förtroendevalda beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2007.

Framtidsberedningen

Landstingets revisorer har följt framtidsberedningens arbete under 2007, bland annat genom att ta del av protokoll och årsberättelse.

Revisorerna bedömer att beredningens arbete legat i linje med fullmäktiges arbetsordning.

Landstingets revisorer tillstyrker att framtidsberedningen och dess förtroendevalda beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2007.

Årsredovisningen

Revisorerna har granskat årsredovisningen, innehållande förvaltningsberättelse, resultaträkning, balansräkning och finansieringsanalys. Revisorerna

bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av landstingets resultat och ekonomiska ställning.

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

Landstingets revisorer tillstyrker att årsredovisningen för 2007 godkänns av landstingsfullmäktige.

Landstingets revisorer

Leif Sandberg

Roland Krantz

Thomas Ohlsson

Jan Nilsson

Hans Kaijser

Stig-Arne Persson

Barbro Thunér

Östen Högman

Per-Åke Persson

Sammanställning över de sakkunnigas rapporter

I kommunallagens 9 kap § 8 föreskrivs att revisorerna i sin granskning skall biträdas av sakkunniga. I § 16 anges att de sakkunnigas rapporter skall bifogas revisionsberättelsen. Med hänvisning härtill redovisa de skriftliga rapporter som redovisats och kommunicerats med landstingsstyrelsen under 2006. Rapporterna finns på www.liv.se och på landstingets intranät.

Rapport ÖG 1-07 Måltal Carema

Rapport 1-07 Landstingsstyrelsens utskott – mandat och arbetsformer

Rapport 2-07 Delårsrapport – revisorernas bedömning

Rapport 3-07 Donationsstiftelser 2007

Rapport 4-07 Arbetet med att minska sjukskrivningarna

Rapport 5-07 Tillgängligheten i vården – vårdgarantin

Rapport 6-07 Landstingsstyrelsens hantering av mål och måluppfyllelsen i landstingets verksamhet

Rapport 7-07 Fullmäktigebeslut under 2007

Rapport 8-07 Kompetensförsörjning och rekrytering

Rapport 9-07 Granskning av hjälpmedelsnämnden

Rapport 10-07 Granskning av bokslut och årsredovisning 2007

Lekmannarevisorernas granskningsrapport enligt 10 kap 13 § aktiebolagslagen**GRANSKNINGSRAPPORT****Till årsstämman i****Värmlandstrafik Aktiebolag**

Org nr 556206-4641

Vi har granskat bolagets verksamhet för år 2007. Granskningen har utförts i enlighet med god sed samt utgått från bedömning om väsentlighet och risk. Samplanering har skett med bolagets auktoriserade revisor och gemensam granskningsredogörelse har upprättats.

Det innebär att vi planerat och genomfört granskningen för att i rimlig grad försäkra oss om att bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att bolagets interna kontroll är tillräcklig. Vår granskning har utgått från de beslut kommun- och landstingsfullmäktige och bolagsstämman fattat och har inriktats på att granska att besluten verkställts samt att verksamheten håller sig inom de ramar som bolagsordningen anger.

Vi anser att vår granskning ger oss rimlig grund för våra uttalanden nedan.

Vi bedömer att bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att den interna kontrollen har varit tillräcklig. Vi finner därför inte anledning till anmärkning mot styrelsens ledamöter eller verkställande direktören.

Karlstad den 4 mars 2008

Stig Löfgren
LekmannarevisorPer-Åke Persson
Lekmannarevisor

Till

Regionfullmäktige i
Region Värmland

Revisionsberättelse för år 2007

Vi har granskat regionstyrelsens verksamhet och räkenskaper för år 2007.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet och Region Värmlands revisionsreglemente. Granskningen har genomförts utifrån en risk- och väsentlighetsanalys.

Granskningen har haft den omfattning och inriktning som framgår av vår redogörelse (bilaga 1). Våra granskningar överlämnas löpande till regionstyrelsen och regionfullmäktige. Vi har även upprättat en verksamhetsberättelse där inriktning och omfattning på verksamhet under 2007 framgår.

Förbundet saknar framtagna mål för hur en god ekonomisk hushållning ska uppnås utifrån ett finansiellt och verksamhetsmässigt perspektiv. Vi kan därför inte uttala oss om huruvida förbundets resultat 2007 är förenligt med kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning. Denna synpunkt framfördes av oss även i 2006 års granskning av regionens årsredovisning.

Vi tillstyrker att styrelsen och de enskilda förtroendevalda i detta organ beviljas ansvarsfrihet.

Vi tillstyrker att Region Värmlands årsredovisning för 2007 godkänns. Den är upprättad i enlighet med den kommunala redovisningslagen.

Revisionsberättelsen är upprättad av Jonny Mattsson, Barbro Thunér, Stig Löfgren, Inger Larén och Roland Krantz – valda revisorer i Region Värmland.

Karlstad / 2008

Jonny Mattsson
Ordförande

Barbro Thunér

Stig Löfgren

Inger Larén

Roland Krantz